

AKADEMIA POLONIJNA
POLONIA UNIVERSITY

Polonia University in Częstochowa

International scientific conference

**MODERN SCIENTIFIC DEVELOPMENTS
IN PEDAGOGY AND PSYCHOLOGY**

November 3–4, 2022

IZDEVNIECĪBA
BALTIJA
PUBLISHING

2022

International scientific conference “Modern scientific developments in pedagogy and psychology” : conference proceedings (November 3–4, 2022. Riga, the Republic of Latvia). Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2022. 204 pages.

HEAD OF ORGANISING COMMITTEE

Andrzej Krynski, Prof. PhD, ThDr., Dr h.c. mult., Rector of Polonia University in Częstochowa.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

Features of the complex approach to the correction of the junior school children's speech disorders Bystranivska O. S.	194
Features of corrective and developmental assistance for children with intellectual disabilities Samoilova I. V., Karpova T. S., Chaikovska K. D.	199

DOI <https://doi.org/10.30525/9978-9934-26-259-3-49>

**FEATURES OF CORRECTIVE
AND DEVELOPMENTAL ASSISTANCE
FOR CHILDREN WITH INTELLECTUAL DISABILITIES**

**ОСОБЛИВОСТІ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВА ДОПОМОГА
ДІТЯМ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ ПОРУШЕННЯМ**

Samoilova I. V.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor, Associate
Professor of the Department of
Correctional Education and Special
Psychology Communal institution
"Kharkiv Humanitarian and
Pedagogical Academy"
Kharkiv, Ukraine*

Самойлова І. В.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри корекційної освіти
та спеціальної психології
Комунальний заклад «Харківська
гуманітарно-педагогічна академія»
м. Харків, Україна*

Karpova T. S.

*master's degree in «Special Education»
Communal institution «Kharkiv
Humanitarian and Pedagogical
Academy»
Kharkiv, Ukraine*

Карпова Т. С.

*магістр зі спеціальності
«Спеціальна освіта»
Комунальний заклад «Харківська
гуманітарно-педагогічна академія»
м. Харків, Україна*

Chaikovska K. D.

*master's degree in «Special Education»
Communal institution «Kharkiv
Humanitarian and Pedagogical
Academy»
Kharkiv, Ukraine*

Чайковська К. Д.

*магістр зі спеціальності
«Спеціальна освіта»
Комунальний заклад «Харківська
гуманітарно-педагогічна академія»
м. Харків, Україна*

В наш час психолого-педагогічна рання допомога дітям з особливостями психофізичного розвитку набуває все більшого значення. Психологічна та педагогічна робота з «особливою дитиною» має спрямовуватися на досягнення вирішення завдань з питань підготовки її до самостійного життя. Але потрібно слідкувати, щоб допомога та

підтримка під час навчання не перевищувала необхідну, інакше дитина стане занадто залежною від неї.

Проблема інтегрування дітей з особливими освітніми потребами в соціокультурне та загальноосвітнє середовище нині є надзвичайно актуальною педагогічною проблемою. Вивчення проблеми інтегрування в умовах сільської школи, аналіз сучасного стану та перспектив освіти в сільській місцевості, прогнозування поступу інклюзивних процесів в сільських освітніх закладах, має виключно важливе значення.

Видатним психологом О.Запорожець у наукових дослідженнях було доведено, що чим раніше створюються спеціальні умови для розвитку і виховання дитини з психофізичними порушеннями, тим менше виникає вторинних ускладнень і значно легше здійснюється процес її соціалізації [2, с. 40].

Допомогу дитині раннього віку з інтелектуальними порушеннями називають корекційно-розвитковою або абілітаційною.

Абілітація (лат. *habilis*) означає «бути спроможним». Абілітувати означає «робити спроможним», розвивати несформовані функції й навички з урахуванням особливостей людини і сензитивних періодів розвитку. Абілітація передбачає адаптацію навколишнього середовища задля компенсації відсутніх функцій [1, с. 288].

Багаторічне вивчення розвитку дітей із перинатальною патологією центральної нервової системи з перших місяців життя показало, що наслідки її ураження виражаються у затримці, нерівномірності цілісного розвитку особистості. При цьому всі сторони психофізичного розвитку дитини виявляються залученими до патологічного процесу: мотиваційна, соціально-особистісна, моторно-рухова, емоційно-вольова сфера, а також когнітивні процеси. Очевидним виявляється розрив між фізіологічним віком та психологічними досягненнями, який без корекційного впливу з віком збільшується.

Основна мета раннього корекційного впливу – формування формування у дитини знань, вмінь та навичок, які відповідають віковим нормам.

Рання корекція включає в себе такі положення та принципи:

- максимально раннє виявлення та діагностика порушення у розвитку;

- максимальне скорочення розриву між моментом виявлення відхилень у розвитку дитини та початком цілеспрямованої корекційної допомоги;

– обов'язкове включення батьків до корекційного процесу на основі виявлення позитивних сторін сім'ї та активізації її реабілітаційного потенціалу;

– інтенсивність ранньої корекції: що активніше ведеться корекція, то значніші результати розвитку;

– охоплення корекцією різних сфер розвитку дитини.

Щоб отримати очікуваний результат, необхідно з повагою ставитись до всіх учасників корекційно-педагогічного процесу вдумливо та наполегливо працювати на користь дитини. Інклюзивне навчання та виховання дітей з особливими потребами ставить перед освітнім закладом два серйозних запитання: «Яким чином ми можемо допомогти дитині?», та «Як можна корегувати адаптацію дитини у дитячому колективі?»

Впровадження інклюзивної форми навчання та виховання в дошкільних навчальних закладах – це крок назустріч дитині, це нові підходи до навчання не тільки дітей з особливостями психофізичного розвитку, але і представників різних етнічних груп, статі, віку, приналежності до тої чи іншої соціальної групи. Слід наголосити, що не дитина повинна підлаштовуватися під загальну систему навчання і виховання, а саму систему повинно бути спрямовано з урахуванням потреб кожної окремої дитини. Саме при такому підході в навчально-виховному процесі переваги отримують всі, а не тільки окремі групи.

Виходячи з вищезазначених принципів та положень визначається зміст педагогічної роботи з дитиною на кожному віковому етапі.

Так, у дитячому віці корекційний вплив спрямований на формування емоційно-особистісного спілкування, розвиток загальних рухів, маніпулятивної діяльності, комунікативної поведінки, розвиток орієнтовно-пошукової діяльності.

У ранньому віці – вдосконалення загальних рухів та дрібної моторики, формування дій з предметами, розвиток сприйняття та наочно-дієвого мислення, комунікативних засобів спілкування, виховання самостійності у побуті.

У дошкільному віці корекційно-розвивальне навчання спрямоване на формування вищих психічних функцій – увага, пам'ять, сприйняття, наочні форми мислення, розвиток мовлення та її основних функцій (комунікативної, пізнавальної, регулюючої) на становлення всіх видів дитячої діяльності (предметної, ігрової та продуктивної).

Діагностика психофізичного розвитку дитини раннього віку – це розділ спеціальної психолого-педагогічної науки, що вивчає методи дослідження дитини з обмеженими можливостями здоров'я з метою розпізнання порушення, не сформованості або відхилення в її психофізичному розвитку.

Діагностика стану психофізичного розвитку дитини раннього віку як категорія спеціальної психолого-педагогічної науки включає три напрями:

1) психолого-педагогічна діагностична техніка, що вивчає методи дослідження дитини раннього віку;

2) семіологія, що визначає діагностичне значення і механізм симптомів порушення;

3) методи діагнозу, що вивчають особливості розвитку вищих психічних функцій в дітей раннього віку для правильного розпізнавання порушення [3, 52].

Початковим етапом у корекційно-педагогічній роботі з дітьми, які мають порушення інтелектуального розвитку є всебічне педагогічне обстеження кожної дитини. Обстеження спрямоване на вивчення рівня сформованості основних ліній розвитку:

– соціальної (форми спілкування – вербальні, невербальні; способи засвоєння суспільного досвіду – спільні дії, вказівний жест, наслідування, дії зразком та словесною інструкцією; самостійність у побуті);

– фізичної (основні рухи, розвиток загальної та дрібної моторики);

– пізнавальної (сприйняття, форми мислення, розвиток мовлення), а також ігрових та продуктивних видів діяльності [2, 46].

На основі аналізу отриманих результатів педагогічного обстеження розробляється зміст індивідуальної програми корекційно-розвивального навчання та виховання, планується поетапна організація спільної діяльності дитини.

Зміст індивідуальної програми включає завдання, методи та прийоми роботи, що враховують актуальний рівень психофізичного розвитку дитини з порушенням інтелекту та потенційні можливості його навчання.

Отже, саме рання діагностика та корекція дітей з інтелектуальними порушеннями є дуже важливою для подальшого виховання та навчання дітей даної категорії. Тому дуже важливо створювати спеціальні педагогічні умови для ранньої, повноцінної соціальної та освітньої інтеграції дітей із порушенням інтелектуального розвитку.

Література:

1. Вступ до абілітації та реабілітації дітей з обмеженнями життєдіяльності: навчально-методичний посібник / Під ред. А.Г Шевцова. Київ: ГЕРБ, 2007. 288 с.
2. Миронова С. П. Методика корекційної роботи при порушеннях пізнавальної діяльності. Підручник. Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2014. 40, 46 с.
3. Тарасун В. Психолого-педагогічна допомога дітям переддошкільного віку з особливостями в розвитку: напрями реалізації. Монографія. Київ: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2012. 52 с.